

## Zrcadlo času: o životě, smrti a okamžiku mezi nimi

Mezi životem a smrtí není propast, ale zrcadlo. Zrcadlo, do kterého se díváme celý život a v jehož odrazu často ztrácíme sami sebe. Vidíme v něm svůj spěch, své obavy, svůj stín – ale jen zřídka se odvážíme pohlédnout pod jeho povrch, tam, kde se čas definitivně rozpouští a zůstává jen čisté vědomí.

Tato úvaha je pokusem dotknout se tohoto zrcadla ne rukou, nýbrž srdcem – a spatřit v něm ne jen pomíjivost, ale i věčnost, která v nás všech dýchá.

„Neboť pouze mezi životem a smrtí se nachází ten okamžik, kdy si můžeš uvědomit, že ani jedno není naší skutečnou podstatou.“

„Nepřítel spěch... ta nikdy nekončící zbrklá honba za naplněním, které pokaždé uniká jako písek mezi prsty. Ale když se zastavíme, když se dotkneme svého vlastního dechu, zrcadlo se náhle začne měnit. Už v něm nevidíme čas, který nemilosrdně utíká, ale okamžik, který trvá věčně. A v tom okamžiku jsme znovu dětmi.“

Život lidský je jako řeka v mlze – zdá se býti reálný, pevný, až do chvíle, kdy se pokusíme uchopit a pevně sevřít jeho vody. Honíme se bezhlavě za fata morgánami úspěchu, lásky, uznání, v domněnku, že až je dosáhneme, naplní se naše existence.

Ale tyto cíle jsou jako měsíční odlesk na hladině: krásný, leč neuchopitelný. A my se za ním přesto slepě ženeme, zapomínajíce, že skutečné naplnění neleží v dosažení, ale v prostém... být. V přítomnosti... V dechu, jež právě teď vstupuje do těla a vzápětí jej opouští – malá smrt i znovuzrození v každickém okamžiku.

A přesto stále chaoticky spěcháme... Strach z hodnocení, z lenosti, z neúspěchu nás žene vpřed, jako by nás někdo bolestivě popoháněl bičem. Chceme se zalíbit světu, někdy i za cenu ztráty vlastní duše. Ale co když je duše tím jediným, co vlastně skutečně máme? Co když vše ostatní – úspěchy, majetek, vše hmotné, dokonce i naše těla – jsou jen kostýmy, které si na sebe oblékáme na jevišti existence?

Zastavme se spolu nyní... Byť jen na okamžik pouhý. Dovolme si býti tichými pozorovateli vlastního života. Vždyť ještě včera jsme byli dětmi – nebo nám to tak jen připadá? Když se ztišíme, když opustíme hluk světa, můžeme se vrátit do toho čistého prostoru uvnitř. Do místa, kde čas neexistuje. Tam, kde jsme stále tím dítětem, které žasne nad květinou, které cítí deštěm omytý les jako svatyni, které věří, že každý strom má duši.

Vzpomeňme: na vůni babiččiny pestrobarevné zahrady po letní bouřce. Na lezení do korun jabloní, kdy jsme se dotýkali samotných nebes. Ta úžasná vůně fialek, jež nám připadala jako tajemství samotné země. Chuť šťavnatého sladkého ovoce, čerstvě utrženého ze stromu či keře.

Na mazlení s venkovským psem, jehož oči chápaly víc než tisíce slov, a jeho teplý dech na našich drobných dlaních, působil po nocích tak zvláštně něžně a konejšivě, ve chvílích, když v nás probouzela strach tma, doprovázena děsivými siluetami v oknech.

Také na malé akvárium s rybkami – ty zajímavé barevné duše, které tančily ve vodě jako živé modlitby. To všechno není jen minulost. Jsou to cenné okamžiky, v nichž se doposud dotýkáme věčnosti. Kdy žijeme mimo veškerý čas.

A co když jsou tyto okamžiky dotyku s věčností vlastně dveřmi, které nikdy nejsou zcela zavřené? Jen na ně zapomínáme tlouct. Někdy, ve vzácných chvílích úplného ticha – třeba za svítání, když ptáci ještě nerozezněli svůj líbezný symfonický orchestr, nebo v okamžiku, kdy držíš ruce kolem hrnku s čajem a cítíš, jak teplo prostupuje až do kostí – se ty dveře pootevrou.

A ty najednou cítíš, že život a smrt nejsou protipóly, ale spojené nádoby.

Že to, čemu říkáme smrt, je jen přechod do jiné formy pozornosti – jako když se rozsvítí jiná lampa v místnosti, která se doposud nacházela v temnotě bez jakéhokoli tvého povšimnutí. V tu chvíli se strach jeví jako stín, který sami vytváříme, když blokuje své vlastní světlo.

A pak... čas opět začal zrychlovat. Jednoho dne si uvědomíme, že ta nevinnost už není samozřejmostí. Po čtyřicítce, možná dříve, se dny slévají v týdny, roky mizí jako pára nad hrncem. Tělo už není neporazitelný hrad – bolí, unaví se, onemocní. Strach se plíží do mysli a zanechává otázky... palčivé, děsivé otázky: „Kolik času mi zbývá? Co bude po tom všem? Budu ještě někdy něco vůbec cítit a vnímat?“

Tento strach je přirozený. Avšak není to naše definitivum.

Mezi životem a smrtí totiž existuje prostor, kde strach ztrácí svoji moc – tento prostor získává ryzí vědomí, které nepodléhá smrti. Když pochopíme, že nejsme jen tělem, ale tím, kdo tělo pozoruje, strach se začne rozplývat. Smrt pak není koncem, ale návratem.

Návratem do jednoty, ze které jsme kdysi vzešli – jako když kapka spadne do oceánu a pochopí, že celou dobu byla jeho součástí.

A možná je ta nejhlubší transcendence právě v tomto uvolnění potřeby vědět. Nebýt již vězněm otázek: „Kolik času mi zbývá?“, ale stát se pozorovatelem, který ví, že čas je jen řeka, po které plujeme – a naším skutečným domovem je břeh, z něhož se na tu řeku díváme. Na tom břehu stojí to dítě, kterému voní fialky, co drží stále v rukou... i ten starý člověk, který cítí nesnesitelnou únavu ve svých křehkých kostech. Oba jsou součástí téže věčnosti. Oba jsou pravdou o nás.

A když to přijmeme, zrcadlo mezi životem a smrtí se stane průhledným – a my spatříme, že na druhé straně není nic, s čím bychom se museli vypořádávat. Jen nekonečný pokoj a všudypřítomný mír. Jen láska, která nikdy nepřestala dýchat.

Každý den může být krásný, ale ne proto, že bychom unikli bolesti nebo strachu. Nýbrž proto, že se naučíme vidět za ně. Protože objevíme, že život a smrt jsou jen dvě strany téže mince – a tou mincí je vědomí. A my jsme to vědomí. Teď. Navždy.

Mezi životem a smrtí tedy nestojíme jako bezmocní vězňové času, ale jako svobodní pozorovatelé, kteří se mohou kdykoli dotknout věčnosti.

Mysl je lucerna v temnotě mezi životem a smrtí. A my si můžeme zvolit, zda s ní budeme svítit na strach, nebo na cestu domů. Stačí se ztišit. Stačí si připomenout, že pod vrstvami strachu, bolesti a spěchu leží naše pravé já – čisté, nesmrtelné, prodchnuté láskou.

A toto poznání je tím největším vítězstvím nad pomíjivostí. Ne nad smrtí – ale nad strachem ze smrti. V tom spočívá skutečná transcendence: v žití s vědomím, že už teď jsme doma. A že domov není místo v čase, ale stav duše.